

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

موضوع: اعداد صلاة/نوافل/صلاة غفيلة

دیروز درباره صلاة غفيلة مطالبی از نظر اقوال فقهاء و روایات وارده و همچنین کیفیت خواندن بیان کردیم.

در آیه شریفه: ﴿وَذَا التُّونِ﴾ (نون معنای ماهی است و مراد از ذا النون حضرت یونس می باشد) اِذْ ذَهَبَ مُغَاصِبًا فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ^۱ که در رکعت اول نماز غفيلة ذکر شده پیغمبر گفته "سبحانک ای کنت من الظالمین" درحالی که پیغمبران معصوم هستند و ظلم عقلا قبیح و شرعا حرام می باشد و از این قبیل آیات در قران داریم حتی در مورد پیغمبر خودمان که حُب این آیات با ادله عقلی منافات پیدا می کند، سید مرتضی در کتاب "تنزیه الأنبياء" آیتی که ظاهرش دلالت دارند بر اینکه پیغمبران عملی خلاف عصمت انجام داده اند را جمع آوری کرده و از آنها جواب داده، حُب از طرفی ظواهر این آیات اینطور اقتضاء می کند و از طرف دیگر دلیل عقلی داریم که پیامبر و هادی مردم باید معصوم باشد، به کتاب تنزیه الأنبياء مراجعه و مطالعه بفرمائید.

در سوره انبياء نام ۱۸ نفر از پیغمبران ذکر شده و به همین مناسبت این سوره انبياء نام گرفته و محور این سوره ذکر نام و راه انبياء و چگونگی دعوت آنها و ذکر مشکلات و مصائب آنها و نقش مردم در برابر آنها می باشد، خلاصه انبياء سوره ای است که دارای مضامین بسیار بالائی می باشد و در آخر سوره نیز اینطور ذکر شده: ﴿إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ﴾^۲ این است امت شما که امتی یگانه است و منم پروردگار شما پس مرا پرستید، که مراد تمام بشریت است یعنی جمعیتی که یک هدف و فطرت و راه و مقصد دارند و در واقع یک امت واحده در این خط سیر مشخص حرکت می کند و سپس خداوند متعال بعد از ذکر این مطالب و ذکر پیامبران الهی و مصائب آنها می فرماید: ﴿وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزُّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ﴾^۳ و در حقیقت در زبور پس از تورات نوشتیم که زمین را بندگان شایسته ما به ارث خواهند برد، خلاصه این سوره بسیار مهم و آموزنده می باشد و ما نمی توانیم به سادگی از آن بگذریم.

حُب و اما آیه دیگری نیز در نماز غفيلة ذکر شده: ﴿وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبُرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٌ فِي ظِلْمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَأْسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ﴾^۴، این آیه هم بسیار مهم است، کلید غیب دست خداوند است، غیب یعنی چیزی که از دیده انسان پنهان است و علم غیب ذاتا مخصوص پروردگار عالم است و خداوند متعال به هر کسی که بخواهد مقداری از غیب می دهد و البته ما هم طبق اخبار خداوند متعال در قران و فرمایشات معصومین علیهم السلام مثلا در مورد بهشت و جهنم مقداری از غیب می دانیم چون ما ندیده ایم ولی در قران ذکر شده و ما پذیرفته ایم، البته خداوند متعال مراتب خیلی بالائی از غیب را به پیامبران و ائمه علیهم السلام داده است و همه آنها اخبار از غیب داشته اند مثلا از طرف امام زمان علیه السلام به علی بن محمد سمری این توفیق رسید که شش روز بیشتر از عمر تو باقی نمانده و بعد از خودت دیگر کسی را به عنوان نائب خودت معین نکن که حُب همین فرمایش حضرت اخبار از غیب می باشد و در جلد ۷ شرح نهج البلاغه خوئی نیز مطالب زیادی در مورد اخبار حضرت امیر علیه السلام در مورد غیب ذکر شده و در شرح تجرید نیز در باب ذکر فضائل حضرت امیر علیه السلام نسبت به خلفاء دیگر یکی از موارد همین اخبار از غیب ذکر شده و بعد از ذکر این فضائل گفته شده با این اوصاف در اول شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید ذکر شده الحمد لله الذی قدم المفضول علی الفاضل! که این برخلاف عقل است و حتی بر خلاف مبنای خود معتزله نیز هست، در همین شرح تجرید ذکر شده که یک وقتی حضرت امیر در مجلسی اخبار از غیب می داد و سعد بن ابی وقاص پدر عمر سعد بلند شد و گفت شما که این همه از غیب خبر می دهید به من بگوئید در سر من چند مو وجود دارد! حضرت فرمودند من می دانم ولی توام این را بدان که در خانه تو یک بچه ای هست که فرزندم حسین علیه السلام را می کشد که حُب خود همین یک اخبار از غیب بود، علی آئی حال این دو آیه ای که در نماز غفيلة ذکر شده بسیار مهم و پر محتوا و ارزشمند می باشد که ما باید به آنها توجه داشته باشیم.

حُب و اما صاحب عروه در مسئله ای اینطور فرموده: «و يسقط في السفر نوافل الظهرين و الوتيرة على الأقوى»^۵، اسقاط نوافل ظهرین مسلم است و روایاتش را بعدا می خوانیم منتهی باید ببینیم دلیل اسقاط نماز وتیره در سفر علی الأقوی چیست.

محبشین حواشی زیادی بر علی الأقوی زده اند من جمله مرحوم کاشف الغطاء که فرموده: "وهل تسقط في المواضع الأربعة مطلقا أو لا تسقط مطلقا أو تتبع الفريضة فإن أتم صلاحها وإن قصر سقطت؟"

^۱ سوره انبياء، آیه ۸۷.

^۲ سوره انبياء، آیه ۹۲.

^۳ سوره انبياء، آیه ۱۰۵.

^۴ سوره انعام، آیه ۵۹.

^۵ العروة الوثقی، سید محمد کاظم یزدی، ج ۲، ص ۲۴۵، ط جماعة المدرسین.

مهدی و هادی از خلفای عباسی بوده و البته خیلی خوب است و از طبقه ۵ می باشد.

اخبار دیگری نیز در باب ۲۱ از ابواب اعداد الفرائض و نوافلها داریم که در صفحه ۵۹ از جلد ۳ وسائل و ۲۰ جلدی واقع شده و عنوان باب این است: "باب سقوط رکعتین من کل رباعية في السفر وسقوط نافلة الظهر والعصر خاصة فيه".

خبر اول: ﴿محمد بن الحسن بإسناده عن الحسين بن سعيد، عن صفوان بن يحيى، عن العلا، عن محمد بن مسلم، عن أحدهما عليهما السلام قال: سألته عن الصلاة تطوعا في السفر، قال: لا تصل قبل الركعتين ولا بعدهما شيئا نهارا﴾^۸.

خبر دوم: ﴿وعنه عن صفوان بن يحيى، عن حذيفة بن منصور، عن أبي جعفر وأبي عبد الله عليهما السلام أنهما قالوا: الصلاة في السفر ركعتان ليس قبلهما ولا بعدهما شيء ورواه البرقي في (المحاسن) عن محمد بن خالد الأشعري، عن إبراهيم بن محمد الأشعري، عن حذيفة بن منصور مثله﴾^۹.

خبر سوم: ﴿وإسناده عن أحمد بن محمد بن عيسى (اسناد شيخ به او صحيح است)، عن الحسن بن محبوب (ثقه است)، وعلي بن الحكم (ثقه است) جميعا، عن أبي يحيى الحنطاط (ثقه است) قال: سألت أبا عبد الله عليه السلام عن صلاة النافلة بالهنا في السفر فقال: يا بني لو صلحت النافلة في السفر تمت الفريضة﴾^{۱۰}.
بقیه بحث بماند برای فردا ان شاء الله تعالی ...

والحمد لله رب العالمين و صلى الله على
محمد و آله الطاهرين

وجوه أقواها الأول" و امام رضوان الله عليه در مورد اسقاط نماز وتیره در سفر فرموده: "الأحوط إتيانها رجانا".

بحث بر می گردد به روایاتی که درباره این موضوع وارد شده. آیت الله العظمی آقای بروجردی اعلی الله مقامه در تبیان الصلاة فرموده سقوط نافله ظهرین و عدم سقوط نافله مغرب در سفر از مسلمات است بدون اشکال و خلاف و اما اختلاف در نافله عشاء و تیره می باشد که آیا در سفر ساقط می شوند کما هو المشهور عندنا یا اینکه وتیره جزء نافله عشاء نیست و ساقط نمی شود به عبارت دیگر بحث در این است که آیا وتیره زائد بر نافله است و جزء نافله نیست که خب در این صورت در سفر ساقط نمی شود یا اینکه جزء نافله است که خب در اینصورت در سفر ساقط می شود و به همین علت در حواشی عروه فتاوی مختلفی در این رابطه ذکر شده.

خب و اما روایات مربوط به این بحث در باب ۱۶ از ابواب صلاة المسافر صفحه ۵۲۹ از جلد ۵ وسائل و ۲۰ جلدی ذکر شده و عنوان باب این است: "باب ۱۶: ان التقصير سفرا إنما هو في الرباعيات، وتنقص من كل واحدة ركعتان فلا يجوز في الصبح والمغرب وتسقط نوافل الظهرين خاصة".

خبر اول: ﴿محمد بن الحسن بإسناده عن الحسين بن سعيد، عن صفوان بن يحيى، عن حذيفة بن منصور، عن أبي جعفر وأبي عبد الله عليهما السلام أنهما قالوا: الصلاة في السفر ركعتان ليس قبلهما ولا بعدهما شيء. ورواه البرقي في (المحاسن) كما مر﴾^۶.

شیخ طوسی از طبقه ۱۲ و حسین بن سعید از طبقه ۶ است و شیخ این خبر را از کتاب او گرفته، حسین بن سعید اهل اهواز بوده که به قم آمده و بسیار جلیل القدر است و ۳۰ جلد کتاب در اخبار اهل بیت علیهم السلام داشته، صفوان بن يحيى ثقة ثقة عین و او نیز ۳۰ کتاب تصنیف کرده و از طبقه ۶ می باشد و در هر شبانه روز ۱۵۰ رکعت نماز می خوانده و در ماه رمضان سه ماه روزه می گرفته و در هر سال سه مرتبه زکات مالش را پرداخت می کرده، حذيفة بن منصور نیز از طبقه ۴ و بسیار خوب است، خبر سندنا صحیح است.

خبر دوم: ﴿وعنه، عن النضر بن سويد، عن عبد الله بن سنان، عن أبي عبد الله عليه السلام قال: الصلاة في السفر ركعتان ليس قبلهما ولا بعدهما شيء إلا المغرب ثلاث﴾^۷.

شیخ طوسی از نضر بن سويد که کوفی و ثقه و از طبقه ۶ می باشد نقل کرده، عبدالله بن سنان مانند علی بن یقطین است، او خازن منصور و

^۸ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۳، ص ۵۹، ابواب اعداد الفرائض و نوافلها، باب ۲۱، حدیث ۱، ط الإسلامية.

^۹ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۳، ص ۶۰، ابواب اعداد الفرائض و نوافلها، باب ۲۱، حدیث ۲، ط الإسلامية.

^{۱۰} وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۳، ص ۶۰، ابواب اعداد الفرائض و نوافلها، باب ۲۱، حدیث ۴، ط الإسلامية.

^۶ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۵، ص ۵۲۹، ابواب صلاة المسافر، باب ۱۶، حدیث ۱، ط الإسلامية.

^۷ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۵، ص ۵۲۹، ابواب صلاة المسافر، باب ۱۶، حدیث ۲، ط الإسلامية.